

▶ JÚN 2016

- ▶ Brexit a Ázia
- ▶ Xi späť v strednej Európe
- ▶ Dramatický summit ASEAN
- ▶ Ďalšie kolo americko-čínskych dialógov
- ▶ Putin v Pekingu
- ▶ Duterte nastúpil do úradu
- ▶ Dialóg Taiwanu a Číny prerušený
- ▶ Dalajláma v Bielom dome
- ▶ Flash News
- ▶ Čo pozeráme

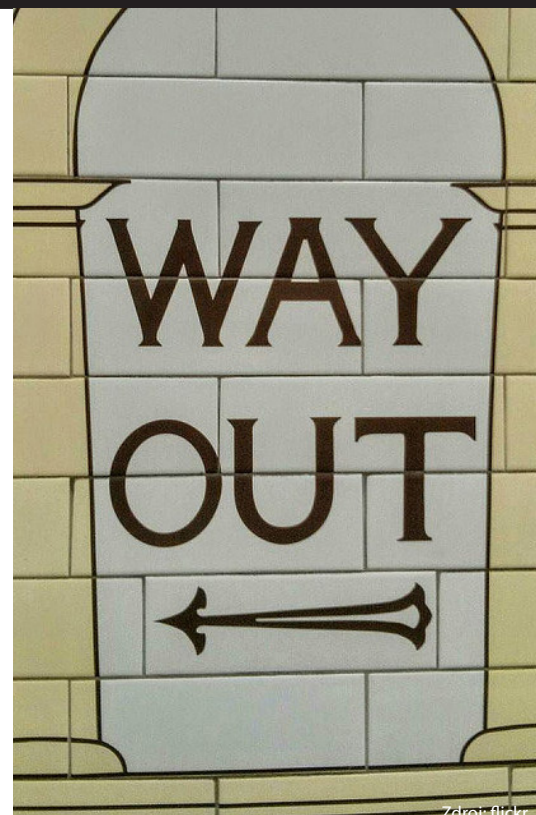

ÁZIJSKÝ NEWSLETTER

23. júna sa obyvatelia Veľkej Británie vyslovili za opustenie Európskej únie. Napriek tomu, že z ázijských krajín sa ozývajú hlasy, že dlhodobý dopad Brexitu na reálnu ekonomiku nebude veľký, určité následky možno badať už teraz. V protiklade k poklesu libry stúpila hodnota japonského yenu, čo je úplný opak toho, o čo sa snaží Abeho politika. Riskantnejšie meny ako indonézska rupia a malajský ringgit poklesli. Zasiahnuté budú pravdepodobne aj významné japonské automobilové spoločnosti ako Nissan, Toyota a Honda, ktoré spolu tvoria približne polovicu celej britskej produkcie. Ako Brexit ovplyvní japonské firmy investujúce v Británii bude závisieť na vyjednávaniach, ktoré sa začnú po nástupe nového premiéra. Brexit môže tiež znížiť šance na uzavretie vyjednávani Japonska s EÚ ohľadne dohody o ekonomickej spolupráci a voľnom obchode, ktorých 17. kolo je naplánované na september v Bruseli.

Pre Čínu sa zdá byť rozhodnutie britských voličov sklamaním. Čínsky prezident Xi Jinping sa počas návštevy kráľovstva v októbri minulého roku vyjadril, že Čína podporuje zotrvanie krajiny v EÚ. Brexit môže Peking spôsobiť problémy v dlhodobých plánoch ohľadom dohody o voľnom obchode s EÚ. Londýn bol významným činiteľom v rokovaniach pre Peking a všeobecne i určitou bránou do Európy. Pre Britániu to naopak môže značiť, že v prípade straty pôvodného trhového prístupu k Európe sa bude musieť spoliehať na alternatívne trhy, z pomedzi ktorých je ten čínsky prominentnou voľbou. Momentálne je náročné predpovedať celkový vplyv Brexitu na Áziu. Očakáva sa všeobecný pokles globálneho ekonomického rastu, neplatí to však pre všetky krajiny. Klesli očakávania rastu Malajzie, Singapuru a Hongkongu, avšak veľký potenciál je stále v Indonézii, Indii a Filipínach. India očakáva, že Brexit bude mať väčší dopad na finančný trh než na reálnu ekonomiku krajiny.

Zdroj: flickr

Xi späť v strednej Európe

Stredná a východná Európa sa po marcovej návšteve čínskeho prezidenta Xi Jinpinga v Česku mohla znovu tešiť priazni Pekingu. Tentokrát prezident Xi zavítal do Poľska a Srbska, kde s hlavnými predstaviteľmi týchto dvoch štátov preberal viacero otázok vzájomných vzťahov, predovšetkým ich hospodársky pilier. Varšava s čínskou stranou rokovala najmä o plánoch na budovanie a zefektívnenie dopravnej infraštruktúry, energetickej spolupráci, technologických projektoch a investičných vzťahoch.

Čína a Poľsko podpísali viacero obchodných zmlúv, medzi nimi venujúce sa i exportu poľských potravinových produktov na čínsky trh. Poľsko je jeden z najväčších obchodných partnerov Číny v oblasti, no importy dlhodobo dominujú a Varšava sa pokúša túto nerovnováhu napraviť. Zároveň však má Poľsko zámer stať sa dôležitým bodom na mape rozvíjajúceho sa euroázijského obchodu, načrtnutého v čínskom ekonomickom megaprojekte Jedna cesta, jeden opasok. Prezident Duda konkrétne upozornil na kapacitu prístavu v Gdansku pre zvládnutie veľkého objemu transkontinentálneho obchodu. Návšteva čínskeho prezidenta však nemala len pozitívne ohlasy. Spreádzali ju i demonštrácie, ktorých účastníci kritizovali čínsku vnútornú politiku a potláčanie ľudských práv. Súčasne politika Pekingu voči stredovýchodnej Európe mnohí vnímajú ako hľadanie mostov do Európy cez jej „zadné dvierka“, kde sú viaceré krajiny otvorené rozšíreniu vzťahov s Čínou. Tomu svedčí i iniciatíva Pekingu 16+1 s štátmi stredovýchodnej Európy. Prezident Xi vyhlásil, že Poľsko a Srbsko vníma Peking ako najdôležitejšie „brány“ v rámci prenikania do tohto regiónu. Napriek veľkým plánom a pozornosti, ktorý sa čínskej prítomnosti v našom regióne dostáva, však stále väčšina plánov ostáva nerealizovaná a výsledky sa ešte len očakávajú.

Zdroj: Wikimedia

► **Preed voľbami v Japonsku z 10. júla premiér Shinzo Abe obhajoval svoju ekonomickú politiku proti vzrastajúcej kritike. Abe sa vyjadril, že jeho „Abenomics“ – kombinácia menového uvoľňovania, vládnych fiškálnych opatrení a znižovania byrokracie – ukazuje výsledky. Jeho oponent, predstaviteľ Demokratickej strany Katsuya Okada, naopak tvrdí, že ekonomika stagnuje a je potrebná zmena v jej smerovaní.**

► **Americký prezident Barack Obama privítal v Bielom dome indického premiéra Narendru Modiho. Témami rokovaní boli bezpečnostné vzťahy, jadrová spolupráca či klimatická politika. Indický premiér sa po stretnutí zaviazal, že India sa pokúsi ratifikovať klimatickú dohodu z Paríža do konca roka.**

► **Thajsko oslavuje siedmu dekádu vlády kráľa Pchúmipchóna Adundéta. Až božsky uctievaný kráľ v očiach mnohých Thajcov predstavuje personifikáciu stability a spravodlivosti. V kontexte kráľovho vysokého veku a zhoršujúceho sa zdravotného stavu sa však upriamuje pozornosť na následníctvo jeho syna, ktorý nepožíva podobný rešpekt a autoritu.**

Dramatický summit ASEAN

Júnový summit ASEAN a Číny v juhočínskom Kunmingu sprevádzal netypicky dramatický vývoj. Ministri krajín ASEAN sa po rokovaní o otázke Juhočínskeho mora dohodli na znení spoločného komuniké, ktoré zaujalo netypicky jasný a kritický postoj k správaniu Číny v územných sporoch v oblasti, konkrétne rozširovaní umelých ostrovov. Avšak ako hovoria diplomatické kanály, po značnom tlaku Pekingu a zmene postoja niektorých krajín ako Kambodža a Laos nakoniec prišlo k náhlemu a nevysvetlenému stiahnutiu dohodnutého textu vyhlásenia. Udalosti z Kunmingu pritom pripomínajú rok 2012, kedy za podobných okolností ASEAN po prvýkrát v histórii nevydal spoločné vyhlásenie. Situácia v Juhočínskom mori sa vyostruje nielen na diplomatickom fronte. Čína vyvíja čoraz väčšie vojenské aktivity v oblasti, na čo odpovedajú Spojené štáty plavbou v sporných vodách a krajiny ako Indonézia a Malajzia prehodnotením doterajšej pozície v tejto otázke. K vyhroteniu situáciu prispieva i verdikt arbitráže podanej vo veci čínskych teritoriálnych nárokov na medzinárodný tribunál Manilou, kde už však Čína predom oznámila, že rozhodnutie nebude rešpektovať.

Zdroj: Wikimedia

Ďalšie kolo americko-čínskych dialógov

Americký minister zahraničných vecí John Kerry absolvoval začiatkom júna návštevu Číny v rámci svojej niekoľkodňovej cesty, ktorá zahrňovala i návštevu Mongolska a Francúzska. V Pekingu sa Kerry prioritne venoval pravidelnému bilaterálnemu strategicko-ekonomickému dialógu. Kľúčovou témou bolo opäť i Juhočínske more, respektíve asertivita Číny v tejto oblasti, v rámci ktorej si Čína dlhodobo nárokuje až približne 80% územia a rastie tu jej vojenská aktivita. USA sa vyjadrili za záujem o diplomatické riešenie sporov, no zároveň na Peking vyvíjali tlak, aby svoje asertívne kroky urýchlene prehodnotil. V ekonomickej časti dialógu sa taktiež riešilo nemalo páčivých otázok. Washington tlačí na Peking, aby obmedzil masívnu produkciu ocele, ktorý zahľcuje svetové trhy a proti ktorej už boli prijaté anti-dumpingové opatrenia. Peking odpovedal s tým, že táto otázka je v rukách trhu a vláda nemôže obmedziť produkciu len jednoduchým rozhodnutím. Kooperatívna nôta pritom prevláda v klimatických otázkach, kde dve strany potvrdili vzájomné záväzky.

Zdroj: Wikimedia

Putin v Pekingu

Rusko a Čína sa stretli pri rokovaní o stole, kde sa riešila predovšetkým spolupráca v energetickom, vesmírnom a leteckom sektore. Obe strany jasne zdôraznili pevnú a stabilnú povahu rusko-čínskeho partnerstva a ich výrazný záujem o dosiahnutie čo najproduktívnejšieho vzťahu, ktorý by viedol k posilneniu postavenia oboch krajín na globálnej scéne. Ruský prezident Vladimir Putin sa nechal počuť, že v diskusiách sa prejednávali obchodné zmluvy medzi oboma krajinami v sume približne 50 miliárd dolárov. Čínska strana poukázala na vzájomnú ambíciu prehĺbiť v globálnom meradle vplyv na médiá a verejnú mienku. Partneri adresovali ostatným aktérom medzinárodného prostredia požiadavku k precíznemu dodržiavaniu medzinárodného práva a noriem (za čo sú sami západnými krajinami kritizované), čo má viesť k posilneniu globálnej bezpečnosti. Oba aktéri musia v súčasnosti reagovať na mnoho výziev, napríklad na summit NATO a jeho dôsledky pre transformáciu aliancie a zároveň na nalomenú jednotu Európskej únie v kontexte britského referende, ktoré môžu znamenať politické a ekonomické zmeny v rámci vzťahov týchto aktérov.

► Vyše 65 tisíc ľudí sa 19. júla zišlo na jednom z najväčších protestov na Okinawe, aby vyjadrili svoj nesúhlas s americkými vojenskými základňami v oblasti. Nevôľa obyvateľov ostrova vzrástla ešte viac po incidente spred troch mesiacov, v ktorom je americký vojak podozrivý z vraždy mladej Japonky.

► Severná Kórea začala kampaň „200 dňového boja“ na podporu novej Päťročnice, ktorá bola oznámená minulý mesiac na straníckom kongrese. Ide o prvý päťročný plán od 80-tych rokov, ktorého cieľom má byť oživenie chatrnej ekonomiky krajiny. Strana využíva podobné povinné masové kampane na monitorovanie lojality voči režimu.

► TPP (Trans – Pacific Partnership), jedna z najväčších medzinárodných obchodných dohôd a pilier Obamovho ázijského pivoťu, sa stáva horúcou témou predvolebnej kampane v Amerike. Kriticky sa k zmluve vyjadruje nielen republikánsky kandidát Donald Trump ale i jeho protivníčka Hillary Clinton. Citované sú pritom obavy o dopade zmluvy na neľahko sa zotavujúcu americkú ekonomiku. Znižuje sa tým pravdepodobnosť, že Obama nazbiera dostatok hlasov potrebných na jej ratifikáciu, ako opakovane prisľúbil urobiť do konca tohto roka.

► Parlamentné voľby v Malajzii jasne potvrdili pokračujúcu podporu malajzijského premiéra Najiba Razaka. Tá sa drží i po miliardových korupčných aférach ministerského predsedu. Razak po víťazstve prisľúbil, že i naďalej bude pokračovať v krokoch, ktoré pomôžu malajzijskej ekonomike a zlepšia životnú úroveň v tejto krajine.

► V júni uskutočnili USA a India svoje každoročné námorné cvičenie zamerané na vylepšenie koordinácie a taktických operácií na mori a na súši, pričom tentoraz sa zúčastnilo aj Japonsko. Podľa indického ministra obrany je toto cvičenie ďalším významným krokom smerom k posilneniu vzájomnej dôvery medzi dvoma krajinami, a príspevok k námornej bezpečnosti v indicko-pacifickom regióne.

Whispers of Warming- Climate Change in the Himalayas

Anoop Khajuria

Víťazom v kategórii najlepšieho dokumentárneho filmu v Asia-Pacific Broadcasting Union TV Award sa stal indický snímok Whispers of Warming. Hodinová dokumentárna snímka sleduje bezprostredný dopad klimatických zmien na životy miestnych obyvateľov v západných Himalájach, konkrétne v oblasti Ladakh. Komunity závislé na miestnom prostredí sú nútené rýchlo sa adaptovať meniacim sa podmienkam spôsobenými vrtochmi klímy a jej dopadom na úrodu. Klimatické zmeny sa tak z abstraktného pojmu stáva veľmi konkrétnou hrozbou, na ktorú je nutné odpovedať.

Duterte nastúpil do úradu

Po presvedčivom víťazstve v májových voľbách nastúpil 30. júna Rodrigo Duterte na post prezidenta Filipín. Ceremonia sa konala v netypicky skromnom duchu. Duterte vo svojom príhovore prisľúbil zbavenie krajiny obchodu s drogami a vyzval obyvateľov na príspevanie k tomuto úsiliu. Nadväzujúc na svoje často skloňované priority, aj vo svojom príhovore sa zameril na problémy korupcie, kriminality, nelegálneho obchodu s drogami a nefungujúce zákony a prisľúbil radikálne riešenia. V minulosti načrtnol vo svojom programe boja proti zločinu aj obnovenie trestu smrti. Duterte je spájaný so skupinami v meste Davao, kde dlhodobo pôsobil ako primátor, ktoré sú zodpovedné za smrť niekoľko stoviek ľudí v rámci mimosúdnych popráv. Nová hlava štátu vo štvrtok v prezidentskom paláci vyhlásila, že jeho boj proti zločinu bude „nemilosrdný a vytrvalý“. Zároveň však prisľúbil, že všetko sa bude odohrávať v medziach zákona. Aj napriek útočným vyjadreniam voči USA po svojom víťazstve vo voľbách, Duterte vo svojej reči viackrát zopakoval, že Filipíny budú dodržiavať zmluvy a medzinárodné záväzky.

Zdroj: Wikimedia

Dialóg Taiwanu a Číny prerušený

Po takmer dekáde otepľovania vzťahov medzi pevninskou Čínou a Taiwanom naráža kooperácia na plytkinu. Peking na konci júna oznámil, že prerušuje dialóg s Taiwanom, vedený prostredníctvom Úradu pre taiwanské záležitosti a korešpondujúceho taiwanského úradu. Dôvodom je údajné nerešpektovanie tzv. Konsenzu z roku 1992 novou administratívou prezidentky Cai Ing-wen. Spomínaný konsenzus je založený na vzájomnom porozumení o existencii len jednej Číny pri ponechaní rozdielnych interpretácií obomi stranami. Prezidentka Cai Ing-wen a jej Demokratická pokroková strana sú zástancami zachovania čo najväčšej nezávislosti ostrovnej krajiny. Predchádzajúci prezident Ma Ying-jeou, ktorý dosiahol bezprecedentný pokrok vo vzťahoch s Čínou, bol kritizovaný práve za ohrozovanie de facto samostatnosti ostrova. Nová prezidentka však zdôrazňuje, že jej záujmom je ponechanie status a quo a mieru v Taiwanskej úžine. Prerušenie dialógu prichádza po roztržkách medzi Taipei a Pekingom ohľadom vyhostenia Taiwančancov podozrivých zo zločinov v Keni a Kambodži do Číny.

Zdroj: Wikimedia

Dalajláma v Bielom dome

Čína vyjadrila znepokojenie v súvislosti s júnovou návštevou tibetského duchovného vodcu Dalajlámu vo Washingtone. Americký prezident Barack Obama sa rozhodol s Dalajlámom stretnúť napriek protestom Pekingu, ktorý Spojené štáty dlhodobo varuje, že toto politické gesto čínska strana vníma ako výrazné zasahovanie do jeho vnútorných záležitostí a môže zároveň nalomiť úspech nedávnych americko-čínskych dialógov, najmä v ekonomickej oblasti. Táto krehká oblasť americko-čínskych vzťahov bola už mnohokrát vystavená napätiu i napriek tomu, že USA oficiálne považujú Tibet za súčasť Číny a odmietajú jeho nezávislosť. Zároveň je nutné túto udalosť vnímať i z domácej perspektívy USA, nakoľko u americkej verejnosti i v samotnom Kongrese nie je názor na otázku Tibetu jednoznačný. Americký prezident Obama sa pritom s tibetským duchovným vodcom, ktorého nazval dobrým priateľom, stretol predtým už trikrát. Čína považuje 14. Dalajlámu za separatistu a dôrazne vyjadruje nesúhlas s jeho oficiálnymi audienciami v zahraničí.

Zdroj: Wikimedia

Inštitút ázijských štúdií (IAS) je nezávislou partnerskou organizáciou Centra pre európske a severoatlantické vzťahy (CENAA) v Bratislave. Hlavným cieľom inštitútu je podpora a realizácia výskumu v oblasti ázijských štúdií a šírenie vedomostí o Ázii medzi slovenskou odbornou verejnosťou, spolupráca s organizáciami s podobným zameraním v strednej Európe a budovanie partnerstiev s ázijskými partnermi.

© IAS/CENAA

Tolstého 9, Bratislava, 811 06

E-mail: institute@asian.sk

www.asian.sk

Nájdete
nás aj na
facebooku

